

Norsk institutt for vannforskning
Gaustadallèen 21
0349 OSLO
Att. Jan-Erik Thrane

Saksbehandler, innvalgstelefon
Erica Neby, 62 55 11 65

Åkersvika naturreservat - dispensasjon for prøvetaking av alger og bunndyr i Svartelva

Statsforvalteren i Innlandet gir Norsk institutt for vannforskning dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 a og b for innsamling av begroingsalger og bunndyr nedstrøms Nybrua i Åkersvika naturreservat i løpet av april, september og oktober/november 2021. Se vurdering og tilknyttede vilkår nedenfor.

Søknad

Vi viser til deres søknad av 6. april 2021 og telefonsamtale av 12. april 2021 om dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat til å ta prøver av bunndyr og begroingsalger i Svartelva i løpet av april, september og oktober/november 2021. Norsk institutt for vannforskning (NIVA) overvåker Mjøsa med tilløpselver for Vassdragsforbundet. I forbindelse med dette prosjektet skal dere ta prøver av bunndyr og begroing i fire tilløpselver hvert år for å overvåke økologisk tilstand med hensyn til eutrofiering. En av stasjonene som inngår i overvåkingen ligger like nedstrøms Nybrua, ca. 50 meter innenfor grensen til Åkersvika naturreservat.

I april og oktober/november skal det tas prøver av bunndyr ved å sparke i elvegrusen og fange opp dyr med en hov. Det skal også ses på heterotrof begroing ved hjelp av å se på bunnen med en vannkikkert over en strekning på ca. 10 meter i elva. Samtidig tas det opp ca. 10 steiner som sjekkes for begroingsalger og legges tilbake i elva etterpå. Dette skal også gjøres i september. Arealet som blir berørt av tiltaket er 5-10 kvm. Hele prøvetakingen vil ta ca. 30 min og det skal ikke brukes noen form for fartøy/kjøretøy i forbindelse med prøvetakingen. Det er viktig å utføre prøvetakingen i april så raskt som mulig etter isgang, slik at ikke bunndyrene rekker å utvikle seg til voksne individer.

Åkersvika naturreservat

Åkersvika naturreservat ble opprettet 1974 og har status som Ramsarområde og dermed internasjonal verdi som våtmark. Formålet med opprettelsen av naturreservatet er å bevare et verdifullt våtmarksområde som et dynamisk og komplekst innlandsdelta med kroksjøer og

meandere og med stor variasjon i naturtyper, blant annet rike utforminger av bløtbunn, sumpmark, fuktenger, flomskogsmark og fastmarksskogsmark. Området har særlig stor betydning for biologisk mangfold i form av raste- og hekkeområder for våtmarksfugl og som leve- og voksested for sjeldne og truede plante- og dyrearter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i en god tilstand og eventuelt videreutvikle dem.

Ifølge verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 a er vegetasjonen i vann og på land, herunder døde busker og trær, vernet mot skade og ødeleggelse. Verneforskriften § 3 b sier at dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Forskriften § 5 sier at all ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

Det finnes ikke spesifiserte unntaks- eller dispensasjonshjemler i verneforskriften som det omsøkte tiltaket kan vurderes etter, og søknaden må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 8, jf. naturmangfoldloven § 48. Denne hjemmelen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Bestemmelsen åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. I tillegg må søknaden vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. naturmangfoldloven § 7 om prinsipper ved offentlig beslutningstaking, og vise hvordan disse er vektlagt.

Statsforvalterens vurdering

Kunnskapen om verneverdiene i naturreservatet er god. Sist oppdatert med kartlegginger i forkant av revisjonen av verneforskrift og grenser i 2016 i forbindelse med ombyggingen av E6 gjennom området, samt registreringer av arter og naturtyper i Naturbase og Artskart. Det gjøres også årlige fugletellinger i reservatet. Vi vet ikke like mye om naturtyper i vann, men vi har en oversikt over registrerte vannplanter og fisk i reservatet, men ikke akkurat hvor de forekommer. Vi mener dog at kunnskapsgrunnlaget er godt nok for å kunne vurdere denne søknaden, jf. naturmangfoldloven § 8 og § 9 (føre-var-prinsippet).

I Svartelva, hvor det planlegges prøvetaking, foregår det gytevandring av flere forskjellige fiskearter. Mort, gjedde, brasme, harr, laue, hork, vederbuk og abbor er eksempler på vårgytende fisk. Noen av de tidligste vårgyterne er gjedde, vederbuk og harr. Også smolt fra mjøsørreten vil vandre ut i Mjøsa via Svartelva om våren, men det skjer når vannstanden er litt høyere enn hva den er nå. Gyteklar mjøsørret vil vandre opp i Svartelva om høsten. Deres prøvetaking vil berøre et begrenset område av elva og vil også være svært begrenset i tid (ca. 30 min). Derfor tror vi ikke at dette tiltaket vil kunne påvirke fisken i Svartelva i nevneverdig og heller ikke bidra til at den samlede belastningen på reservatet blir for stor, jf. naturmangfoldloven § 10.

Naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver er ikke relevant i denne saken.

Metoden for prøvetakingen mener vi er miljøforsvarlig, siden den er svært begrenset i areal og tid. Tidspunktet på våren er uheldig med tanke på rastende trekkfugl, men siden dette er av stor betydning for prøveresultatene i tillegg til at tiltaket er så pass begrenset, vil vi akseptere dette, jf. naturmangfoldloven § 12.

Vi anser ikke at tiltaket er i strid med verneformålet og kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Dermed er vilkårene for å kunne gi en dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første alternativ oppfylt.

Presedensvirkningen av en tillatelse til prøvetaking vurderer vi å være høy, men uproblematisk dersom prøvetakingsmetodikken ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig og være i strid med verneformålet.

Vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, første alternativ, gir Statsforvalteren i Innlandet Norsk institutt for vannforskning dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 a og b for innsamling av begroingsalger og bunndyr nedstrøms Nybrua i Åkersvika naturreservat. Følgende vilkår er knyttet til tillatelsen:

- Tillatelsen gjelder for Norsk institutt for vannforskning med eventuell underentreprenør for innsamling av begroingsalger og bunndyr i april, september og oktober/november 2021.
- Det skal tas hensyn til vegetasjon og dyreliv når tiltaket utføres.
- Denne tillatelsen må medbringes i felt under innsamlingen.

Dette vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Vi gjør oppmerksom på at denne dispensasjonen kun gjelder i forhold til verneforskriften for Åkersvika naturreservat. Dere må selv innhente tillatelse etter annet lovverk i tillegg til eventuell grunneiertyllatelse.

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Statsforvalteren i Innlandet.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Erica Neby
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Hamar kommune	Postboks 4063	2306	HAMAR
Stange kommune	Postboks 214	2336	STANGE